

612

Besluit van 7 december 1983, houdende wijziging van het Uitvoeringsbesluit verontreiniging rijkswateren (Stb. 1970, 536)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat van 7 oktober 1983, nr. RRW 52620, Hoofddirectie van de Waterstaat, Hoofdafdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken, gedaan in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op de artikelen 17, eerste lid, 18, eerste lid, 19 en 22, eerste lid, van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Stb. 1981, 573);

De Raad van de Waterstaat gehoord;

De Raad van State gehoord (advies van 21 november 1983, no. W09.83.0528/17.3.47);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat van 2 december 1983, nr. RRW 63519, Hoofddirectie van de Waterstaat, Hoofdafdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken, uitgebracht in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

Het Uitvoeringsbesluit verontreiniging rijkswateren (Stb. 1970, 536), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 18 december 1981 (Stb. 756), wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 16 worden de eerste twee leden vervangen door twee nieuwe leden, luidende:

1. Het bedrag verschuldigd voor het brengen van zuurstofbindende stoffen in rijkswateren bedraagt voor het jaar 1984 zevenentwintig gulden en vijftig cent en voor het jaar 1985 achtentwintig gulden en vijftig cent per inwonerequivalent.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid is voor het brengen van zuurstofbindende stoffen in het territoriale deel van de Noordzee, de Waddenzee, de Eems, de Dollard en de Westerschelde voor het jaar 1984 eenentwintig gulden en vijftig cent en voor het jaar 1985 tweeëntwintig gulden en vijftig cent per inwonerequivalent verschuldigd.

B. Artikel 16a komt te vervallen.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 1984.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 7 december 1983

Beatrix

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
N. Smit-Kroes

Uitgegeven de tweeëntwintigste december 1983

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

1. Bij Koninklijk besluit van 29 december 1980 (Stb. 714) werd voor het laatst het tarief vastgesteld van de heffing die het Rijk op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren oplegt aan degenen die lozen op rijkswateren. Genoemde tariefvaststelling betrof de jaren 1981, 1982 en 1983. Het bedrag voor deze jaren was respectievelijk f 24,50, f 25,50 en f 26,50 per inwonerequivalent geloosd op de «zoete» oppervlaktewateren en respectievelijk f 18,50, f 19,50 en f 20,50 per inwonerequivalent geloosd op de «zoute» oppervlaktewateren.

2. Thans moet het tarief voor 1984 en eventueel ook voor latere jaren worden bepaald. In dit verband acht ik het nuttig enig inzicht te geven in de wijze waarop genoemde tariefvaststelling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat het Rijk zuiveringsinstallaties bouwt noch beheert; de opbrengst van de rijksheffing wordt geheel bestemd voor het subsidiëren van diegenen (bedrijven, water- en zuiveringsschappen) die de sanering van de door het rijk beheerde wateren daadwerkelijk bewerkstelligen. Basis voor de berekening van de jaarlijks op te leggen rijksheffing is derhalve, dat het totaal van de verstrekte uitkeringen aan het eind van de saneringsperiode (de totale uitgaven) gelijk moet zijn aan het totaal van de op dat moment geïnde heffingsgelden (de totale inkomsten). De totale uitgaven kunnen worden afgeleid uit raming van de kosten van de noodzakelijk geachte saneringswerkzaamheden. Uit de dientengevolge benodigde totale inkomsten laat zich een jaarlijks heffingsbedrag per eenheid verontreiniging (de inwonerequivalent of i.e.) berekenen door een schatting te maken van het totale aantal i.e. dat gedurende de saneringsperiode onder de rijksheffing valt. Laatstgenoemde calculatie vindt steeds plaats onder de randvoorwaarde, dat een aanvankelijk laag maar vervolgens stijgend heffingsbedrag de voorkeur verdient boven een aanvankelijk hoog maar gelijkblijvend bedrag. Deze berekeningswijze brengt ondermeer het volgende met zich mee. Gedurende het verloop van de sanering zullen de uitgaven oplopen, terwijl het aantal belastbare i.e. geleidelijk afneemt. Dientengevolge zullen, ook bij een stijgend heffingsbedrag, de jaarlijkse inkomsten aanvankelijk de jaarlijkse uitgaven overtreffen; later in de saneringsperiode doet zich uiteraard het omgekeerde verschijnsel voor. Dit leidt er toe dat in het begin geld «overschiet», een bedrag dat vervolgens weer moet worden aangewend om de sanering binnen de gestelde termijn te kunnen voltooien. Het verschijnsel van aanvankelijke overschotten heeft zich wegens vertragingen bij de bouw van zuiveringsinstallaties in sterkere mate voorgedaan dan oorspronkelijk was voorzien: het positieve saldo bedraagt thans ruim f 500 mln. Bijlage 1 geeft een overzicht van het verloop van inkomsten, uitgaven en saldi sinds met de rijksheffing werd aangevangen.

3. Alvorens verder in te gaan op de tariefstelling een kort woord over het zojuist genoemde saldo tussen heffingsinkomsten en subsidie-uitgaven. Herhaaldelijk wordt er bij mij op aangedrongen op dit saldo rente te vergoeden. Ik merk daarover op dat de WVO-uitgaven deel uitmaken van de rijksbegroting en dat de normale regels voor deze begroting van toepassing zijn. Deze regels houden onder meer in, dat geen rente wordt vergoed op in enig jaar onbesteed gebleven gelden. Dit geldt ook voor het bedrag waarmee de heffingsopbrengst in een gegeven jaar de daaruit gedane uitgaven overschrijdt. Wel heb ik inmiddels besloten om de toepassing van de subsidieregeling zo te wijzigen dat de uitkeringen in een eerdere fase worden gegeven dan thans geschiedt. Voor de investeerder zou dit een verlichting van de bouwrentekosten betekenen, voor het rijksheffingsaldo een snellere afname dan anders het geval zou zijn. Er wordt naar gestreefd een dergelijke regeling op korte termijn af te ronden.

4. Het tarief van de rijksheffing is zoals reeds vermeld voor de jaren 1981, 1982 en 1983 vastgesteld op respectievelijk f 24,50, f 25,50 en f 26,50 per inwonerequivalent geloosd op de «zoete» oppervlaktewateren, en op respectievelijk f 18,50, f 19,50 en f 20,50 per inwonerequivalent geloosd op de «zoute» oppervlaktewateren. Bij de berekening van deze tarieven werd verondersteld, dat de heffingsperiode in 1987 zou worden beëindigd, terwijl de rijksheffing tot en met dat jaar zou worden opgelegd en jaarlijks met f 1,- zou worden verhoogd. De periodiek plaatsvindende actualisering van de nog te verwachten subsidie-uitgaven heeft sindsdien echter zeer aanzienlijke tegenvallers te zien gegeven. Dit leidt ertoe, dat een tariefverloop als hierboven geschetst onvoldoende inkomsten zal opleveren om het gehele zuiveringsprogramma volgens de daarvoor geldende regels te subsidiëren. Deze tegenvallers zijn enerzijds het gevolg van scherpe prijsstijgingen in de bouw (met name gedurende de periode 1975-1980), anderzijds van kostenstijgingen die zichtbaar zijn geworden bij het besteksgereed maken van een aantal zuiveringsinstallaties (in het bijzonder in de regio Rotterdam). Op beide punten zijn eerdere ramingen - bij gebrek aan concrete gegevens - te laag geweest.

5. Het op peil brengen van de inkomsten is in beginsel op tweeërlei wijze mogelijk: door verlenging van de periode waarover de heffing wordt opgelegd, en door verhoging van het tarief per inwonerequivalent. Hierover merk ik het volgende op. Allereerst acht ik het acceptabel de heffingsperiode met enkele jaren te verlengen. Verwacht wordt immers dat de sanering van de rijkswateren eveneens enigszins uitloopt en omstreeks 1990 grotendeels zal zijn voltooid; er is steeds van uitgegaan dat sanerings- en heffingsperiode in zekere mate op elkaar aan dienen te sluiten. Bij de tariefstelling wordt er thans derhalve rekening mee gehouden dat in ieder geval tot en met 1990 zal worden doorgeheven. Een dergelijke verlenging van de heffingsperiode levert op zichzelf echter nog onvoldoende middelen op. Voor uitvoering van het volledige saneringsprogramma zou daarnaast een tariefstijging van circa 10% per jaar noodzakelijk zijn. In het licht van de regeringsdoelstelling de collectieve lasten te beperken wordt dezerzijds een dergelijke stijging evenwel te hoog bevonden. In beginsel acht ik het wenselijk de jaarlijkse tariefstijging evenals bij de vorige tariefvaststelling tot f 1,- te beperken, dat wil zeggen 4 à 5%. Een dergelijke verhoging zou ook stroken met reeds eerder gewekte verwachtingen (zie punt 4).

6. Gelet op de noodzaak heffingsinkomsten en subsidie-uitgaven met elkaar in evenwicht te brengen, betekent een keuze voor dit scenario (dat wil zeggen dóórheffen t/m 1990 en een jaarlijkse tariefstijging van f 1,-) dat de voorziene uitgaven met circa f 100 mln. moeten worden beperkt. Dit kan slechts door in de huidige begroting van inkomsten en uitgaven voor een aantal thans nog voorziene saneringsprojecten geen subsidiegelden te reserveren. Van de betrokken lozers kan in die situatie ook geen saneringsinspanning worden gevergd; beperking van de stijging van het heffingstarief betekent derhalve voorlopig een inkrimping van het saneringsprogramma. In hoeverre de betrokken projecten op een langere termijn alsnog kunnen worden uitgevoerd, zal moeten worden gezien tegen de achtergrond van de milieuhygiënische situatie en van de financiële mogelijkheden. Eventuele meevallers zouden hiervoor kunnen worden gebruikt; eventueel kan ook over een langere periode worden geheven. Thans kan daarover nog geen uitsluitsel worden gegeven.

7. Vanzelfsprekend is nagegaan welke milieuhygiënische gevolgen een beperking van het subsidieprogramma met circa f 100 mln. met zich meebrengt. Daarbij is geconstateerd dat een dergelijke inkrimping in hoofdzaak kan worden gevonden in het voorlopig niet saneren van een aantal betrekkelijk kleine lozingen op de grote rivieren in het bovenrivieren-, en vooral in het benedenrivierengebied. Uitstel en in sommige gevallen

wellicht ook afstel van deze saneringsprojecten acht ik, gelet op de lokale situatie, aanvaardbaar. Daarbij zij opgemerkt dat de betrokken lagere overheden – vooral de zuiveringsschappen Rivierenland en Hollandse Eilanden en Waarden – eveneens tot temporisering van zuiveringstechnische werken overgaan ten einde overmatige stijging van de betreffende regionale heffingstarieven te voorkomen. In dit opzicht komen rijks- en regionaal beleid derhalve met elkaar overeen. In nader overleg met de betrokken overheidsdiensten zal worden afgesproken welke projecten het hier precies zal betreffen. Vanzelfsprekend zullen daarbij de ter plaatse voorziene waterkwaliteitsdoelstellingen in aanmerking worden genomen. Bovendien zij opgemerkt dat dit overleg niet zal kunnen leiden tot een lijst van projecten die onveranderbaar is; er moet ruimte kunnen blijven voor wijziging van inzichten en verlegging van prioriteiten, zowel voor het Rijk als voor de betreffende lozers.

8. Tenslotte wordt nog gewezen op het volgende. In de afgelopen jaren is het heffingstarief dan weer eens per jaar, dan weer eens voor meerdere jaren tegelijk vastgesteld. Voor het eerste pleit de mogelijkheid om het tariefbeleid regelmatig aan zich eventueel wijzigende omstandigheden aan te kunnen passen, voor het tweede het feit dat de heffingplichtigen aldus enige zekerheid hebben met betrekking tot de in de komende jaren te dragen lasten. Dit afwegende wordt het tarief thans in beginsel voor de eerstkomende twee jaren vastgelegd. Dit resulteert voor 1984 in een bedrag van f 27,50 per i.e. geloosd op de «zoete» oppervlaktewateren en in een bedrag van f 21,50 per i.e. geloosd op de «zoute» oppervlaktewateren. Voor 1985 geldt vervolgens een tarief van f 28,50, respectievelijk f 22,50 per i.e. Daarbij wijs ik erop dat enkele recente arresten van de Hoge Raad met betrekking tot de z.g. correctieregelingen zullen leiden tot minder belastbare vervuilingseenheden dan thans geraamd in bijlage 2. De precieze gevolgen van deze uitspraken worden thans nog onderzocht; eveneens zal nog moeten worden gezien wat de consequenties zouden kunnen zijn voor de heffingstarieven, de heffingsperiode of het saneringsprogramma. Het is niet meer mogelijk een en ander in de thans voorliggende tariefstelling te verdisconteren. Uitdrukkelijk wil ik echter de mogelijkheid open houden om uit dezen hoofde in de loop van 1984 alsnog wijzigingen in het tarief voor 1985 aan te brengen.

9. Ten volge op het gestelde in het Koninklijk besluit van 29 december 1980 (Stb. 714) zij vermeld dat de kortingsregeling, eerder opgenomen in artikel 16a, is komen te vervallen.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
N. Smit-Kroes

Rijksheffingen WVO: inkomsten uitgaven en saldi sinds 1971

Jaar	Heffingen (x f 10 ⁶)	Uitkeringen (x f 10 ⁶)	Saldi (x f 10 ⁶)
1971	17,7	0,9	16,8
1972	42,4	0	59,2
1973	65,0	23,4	100,8
1974	89,7	27,2	163,3
1975	99,3	58,0	104,6
1976	105,9	54,1	256,4
1977	126,6	51,7	331,3
1978	154,2	68,1	417,4
1979	164,8	104,3	477,9
1980	176,6	87,7	566,8
1981	168,6	135,0	600,4
1982	139,1	164,6	574,9

Behoort bij Koninklijk besluit van 7 december 1983, Stb. 612

Mij bekend,
De Minister van Verkeer en Waterstaat,
Namens deze,

De Secretaris-Generaal
P. C. de Man

Verloop inkomsten en uitgaven verontreinigingsheffing rijkswateren¹

Jaar	Belastbare i.e. (x 10 ⁶)		Heffingsbedrag (x 1)		Inkomsten (x 10 ⁶)	Uitgaven (x 10 ⁶)
	zoet	zout	zoet	zout		
T/m						
1982					1311 ²	775
1983	3,44	1,70	26,50	20,50	126	180
1984	3,07	1,43	27,50	21,50	115	230
1985	2,81	1,35	28,50	22,50	111	270
1986	1,89	1,08	29,50	23,50	80	220
1987	1,53	0,61	30,50	24,50	62	150
1988	1,46	0,54	31,50	25,50	60	80
1989	1,38	0,30	32,50	26,50	53	50
1990	1,38	0,30	33,50	27,50	55	18
Totaal					1973	1973

¹ Veronderstellingen.

a. Heffingenperiode t/m 1990.

b. Bouwkostenstijging 0% (1983),

1% (1984), 4% (1985–1990).

c. Besparing t.o.v. oorspronkelijk saneringsprogramma ca. f 100 miljoen (prijsspeil 1982).

² Minus f 38 miljoen gereserveerd voor restitutieregeling.

Behoort bij Koninklijk besluit van 7 december 1983, Stb. 612

Mij bekend,
De Minister van Verkeer en Waterstaat,
Namens deze,

De Secretaris-Generaal,
P. C. de Man